

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 218/2562

นาง น.โจทก์ นาย อ.จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1452, ป.พ.พ. มาตรา 1498, ป.พ.พ. มาตรา 1499, ป.พ.พ. มาตรา 1364, ป.พ.พ. มาตรา 1516

ย่อ / หลักกฎหมาย

ก่อนคดีนี้ จำเลยเคยฟ้องหย่าโจทก์ที่ศาลชั้นต้น และโจทก์ซึ่งเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวให้การต่อสู้คดีและฟ้องแย้งโจทก์อ้างเหตุหย่าว่าเป็นความผิดของโจทก์ ต่อมาโจทก์ขอถอนฟ้องจึงสืบพยานจำเลยไป ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษายกฟ้องแย้งโดยวินิจฉัยว่า เหตุหย่าตามฟ้องแย้งของจำเลยยังรับฟังไม่ได้ คดีถึงที่สุดตามคดีหมายเลขแดงที่ 95/2555 ประเด็นในคดีดังกล่าวจึงมีอยู่ว่า มีเหตุหย่าตามคำฟ้องแย้งของจำเลยหรือไม่ ส่วน

คำพิพากษา

คดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยโดยอ้างเหตุต่าง ๆ ตามคำฟ้องของโจทก์ จำเลยให้การต่อสู้คดี อ้างว่าการสมรสทั้งสองครั้งระหว่างโจทก์และจำเลยเป็นโมฆะ เพราะขณะทำการสมรสกับโจทก์ จำเลยมีคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว คดีนี้จึงมีประเด็นว่า การสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยเป็นโมฆะหรือไม่ ประเด็นก่อนกับคดีนี้จึงต่างกันและแม้ในคดีก่อน ศาลจะรับฟังข้อเท็จจริงว่า โจทก์และจำเลยเป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วยกฎหมายก็ถือไม่ได้ว่าเป็นประเด็นที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วในคดีก่อน จึงไม่อาจนำผลของคำวินิจฉัยดังกล่าวในคดีก่อนมาผูกพันจำเลยในคดีนี้ได้ โจทก์ซึ่งมีเชื้อชาติลัทธิทิวเนียสัญชาติไอร์แลนด์ ฟ้องหย่าและขอแบ่งสินสมรสห้องชุดพิพาทจากจำเลยซึ่งมีเชื้อชาติและสัญชาติไอร์แลนด์ จำเลยให้การต่อสู้ว่า ขณะจดทะเบียนสมรสกับโจทก์จำเลยมีคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว เมื่อโจทก์และจำเลยมิใช่ผู้มีสัญชาติไทย ไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทย ทั้งการสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยก็เป็นการสมรสตามกฎหมายต่างประเทศกรณีจึงต้องพิจารณาตามบทบัญญัติตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ.2481 ในปัญหาว่าสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยเป็นการสมรสซ้อนหรือไม่ เมื่อปรากฏว่าจำเลยมีสัญชาติไอร์แลนด์ จดทะเบียนสมรสกับ ช. ตามกฎหมายประเทศไอร์แลนด์ ดังนั้น กฎหมายที่จะนำมาใช้กับจำเลยในประเด็นการสิ้นสุดการสมรสโดยการหย่านี้จึงต้องเป็นไปตามกฎหมายแห่งสัญชาติของจำเลย ทั้งนี้ ตามมาตรา 27 วรรคหนึ่งแห่ง พ.ร.บ.ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ.2481 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "ศาลไทยจะไม่พิพากษาให้หย่ากัน เว้นแต่กฎหมายสัญชาติแห่งสามี และภริยาทั้งสองฝ่ายยอมให้หย่าได้" เมื่อขณะที่จำเลยและโจทก์สมรสกัน จำเลยมีคู่สมรสอยู่แล้วคือ ช. และขณะทำการสมรส รัฐธรรมนูญของประเทศไอร์แลนด์ไม่อนุญาตให้พลเมืองที่ทำการสมรสหย่ากัน จำเลยจึงไม่อาจหย่าขาดจากคู่สมรสเดิมได้ คำพิพากษาศาลชั้นต้นแห่งประเทศสาธารณรัฐโดมินิกันที่มีใช้ศาลแห่งประเทศที่จำเลยมีสัญชาติที่พิจารณาให้จำเลยหย่าขาดจาก ช. จึงไม่ทำให้จำเลยขาดจากการสมรสกับคู่สมรสเดิม ในส่วนการสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยที่มีการจดทะเบียนสมรสกันถึงสองครั้ง เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2536 ที่ประเทศสาธารณรัฐโดมินิกัน และวันที่ 24 ธันวาคม 2536 ที่รัฐเนวาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น จะมีผลสมบูรณ์หรือไม่ ต้องพิจารณาตามเงื่อนไขแห่งการสมรส ซึ่งตามมาตรา 19 แห่ง พ.ร.บ.ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย

พ.ศ.2481 บัญญัติว่า "เงื่อนไขแห่งการสมรสให้เป็นไปตามกฎหมายสัญญาชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย" ก่อนโจทก์ทำการสมรสกับจำเลย โจทก์มีสัญชาติลิทัวเนีย ส่วนจำเลยมีสัญชาติไอร์แลนด์ ดังนั้น เงื่อนไขแห่งการสมรสของโจทก์และจำเลยจึงต้องเป็นไปตามกฎหมายแห่งสัญชาติของโจทก์และ จำเลยคือกฎหมายประเทศลิทัวเนีย และประเทศไอร์แลนด์ แต่ทั้งโจทก์และจำเลยต่างมิได้นำสืบ ข้อเท็จจริงในส่วนนี้ว่า กฎหมายของทั้งสองประเทศดังกล่าว มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเงื่อนไขแห่ง การสมรสไว้อย่างไรบ้าง เมื่อเป็นเช่นนี้กรณีจึงต้องเป็นไปตามมาตรา 8 แห่ง พ.ร.บ.ว่าด้วย การขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ.2481 ซึ่งบัญญัติว่า "ในกรณีที่จะต้องใช้กฎหมายต่างประเทศบังคับ ถ้ามิได้พิสูจน์กฎหมายนั้นให้เป็นที่พอใจแก่ศาล ให้ใช้กฎหมายในประเทศไทย" ซึ่งในเรื่องเงื่อนไข แห่งการสมรสนั้น ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1452 บัญญัติว่า "ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตน มีคู่สมรสอยู่ไม่ได้" และมาตรา 1497 บัญญัติว่า "การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืนมาตรา 1452 บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งจะกล่าวอ้างหรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่า การสมรสเป็น โมฆะก็ได้" เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าในขณะที่โจทก์และจำเลยทำการสมรสกันนั้น จำเลยยังมี คู่สมรส คือ ข. การสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยจึงเป็นโมฆะ ผลแห่งการสมรสที่เป็นโมฆะ ไม่ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างโจทก์และจำเลยดังที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 1498 การที่โจทก์รู้เห็นเกี่ยวกับการจ้างบุคคลในสาธารณรัฐโดมินิกันให้จัดทำเอกสารการหย่า ระหว่างจำเลยกับคู่สมรส โจทก์จึงมิใช่คู่สมรสฝ่ายที่ได้สมรสโดยสุจริต จึงไม่อาจเรียกค่าทดแทน หรือค่าเลี้ยงชีพจากจำเลยได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1499 เมื่อการสมรสทั้งสองครั้งระหว่างโจทก์ และจำเลยเป็นโมฆะ แม้ห้องชุดพิพาทโจทก์และจำเลยได้มาระหว่างอยู่ด้วยกันก็ตามก็มีใช้ สิ้นสมรส เมื่อโจทก์และจำเลยมีชื่อเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยที่ทางนำสืบของจำเลยยังรับฟังไม่ได้ว่า เป็นทรัพย์สินที่จำเลยแต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้ซื้อมา จึงต้องแบ่งให้โจทก์และจำเลยคนละครึ่ง ตามมาตรา 1498 วรรคสอง ในส่วนวิธีการแบ่งทรัพย์สินให้เป็นไปตามคำพิพากษาในเรื่องกรรมสิทธิ์ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1364 โจทก์ฟ้องขอให้พิพากษาให้โจทก์หย่าขาดจากจำเลย ให้แบ่งสินสมรสอัน ได้แก่ ห้องชุด เลขที่ 377/49 ตั้งอยู่บนที่ดินโฉนดเลขที่ 1354 ครั้งหนึ่ง คิดเป็นเงิน 9,250,000 บาท หากแบ่งไม่ได้ให้ประมวลขายระหว่างกันเอง หากไม่สามารถตกลงกันได้ให้นำออกขายทอดตลาด และนำเงินมาแบ่งคนละเท่า ๆ กับให้จำเลยชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูโจทก์เดือนละ 150,000 บาท นับแต่เดือนพฤศจิกายน 2552 ถึงเดือนมีนาคม 2558 รวม 65 เดือน คิดเป็นเงิน 9,750,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้ จำเลยจ่ายค่าเลี้ยงชีพให้แก่โจทก์เป็นรายเดือน เดือนละ 190,000 บาท เป็นระยะเวลา 10 ปี นับแต่ วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือจนกว่าโจทก์จะทำการสมรสใหม่ และให้จำเลยจ่ายค่าทดแทนแก่โจทก์ เป็นเงิน 1,000,000 บาท จำเลยให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์จำเลยหย่าขาด จากกัน ให้แบ่งสินสมรส ได้แก่ ห้องชุดเลขที่ 377/49 ตั้งอยู่บนที่ดินโฉนดเลขที่ 1354 คนละเท่า ๆ กัน หากแบ่งไม่ได้ให้ตกลงประมวลขายระหว่างโจทก์กับจำเลย หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้นำ ออกขายทอดตลาดแล้วนำเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดมาแบ่งกันคนละเท่า ๆ กัน โดยกำหนด ค่าทนายความ 100,000 บาท เฉพาะค่าขึ้นศาลให้จำเลยใช้แทนตามจำนวนทุนทรัพย์ที่โจทก์ ขณะคดี คำขออื่นให้ยก โจทก์และจำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 2 แผนกคดีเยาวชนและ ครอบครัว พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ให้โจทก์จำเลยหย่าขาดจากกัน ให้ จำเลยแบ่งกรรมสิทธิ์ห้องชุดเลขที่ 377/49 ตั้งอยู่บนที่ดินโฉนดเลขที่ 1354 แก่โจทก์ครึ่งหนึ่ง หาก ไม่แบ่งให้จำเลยใช้ราคาแทนเป็นเงิน 9,250,000 บาท หากไม่ใช้ราคาให้ตกลงประมวลขายกันเอง

ระหว่างโจทก์จำเลย หากไม่สามารถตกลงกันได้ให้นำออกขายทอดตลาด นำเงินมาแบ่งคนละส่วนเท่า ๆ กัน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ ค่าขออื่นนอกจากนี้ให้ยก โจทก์ฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า โจทก์เป็นคนเชื้อชาติลิทัวเนีย สัญชาติไอร์แลนด์ ส่วนจำเลยมีเชื้อชาติและสัญชาติไอร์แลนด์ โจทก์และจำเลยต่างเคยมีครอบครัวและบุตรมาก่อน เมื่อเดือนกันยายน 2536 โจทก์และจำเลยอยู่ในประเทศลิทัวเนียได้รู้จักกันและคบหากันฉันคู่สาว ต่อมาวันที่ 11 พฤศจิกายน 2536 มีการจดทะเบียนสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยที่ประเทศสาธารณรัฐโดมินิกัน ต่อมาวันที่ 24 ธันวาคม 2536 โจทก์และจำเลยจดทะเบียนสมรสกันอีกที่รัฐเนวาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา โจทก์และจำเลยไม่มีบุตรด้วยกัน แต่ระหว่างอยู่กินกันฉันสามีภริยากันนั้นได้มีการซื้อห้องชุดเลขที่ 377/49 ซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินโฉนดเลขที่ 1354 โดยมีชื่อโจทก์และจำเลยเป็นเจ้าของต่อมาเมื่อปลายปี 2552 โจทก์และจำเลยมีปากเสียงกันอย่างรุนแรง จำเลยเดินทางมาอยู่ที่ประเทศไทย ส่วนโจทก์อยู่ที่ประเทศโปรตุเกส และไม่ได้อยู่ร่วมกันอีกเลยเป็นเวลาเกินกว่าสามปี ก่อนคดีนี้เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2554 จำเลยฟ้องหย่าโจทก์ที่ศาลชั้นต้น โดยอ้างเหตุหย่าว่า โจทก์ประพฤติชั่วทำให้จำเลยได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง และได้รับความเสียหาย หรือเดือดร้อนเกินควรกับโจทก์จึงใจละทิ้งร้างจำเลยไปเกินหนึ่งปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1516 (2) (ก) (ค) และ (4) ในคดีดังกล่าว โจทก์ให้การต่อสู้คดีและฟ้องแย้งอ้างเหตุหย่าว่า จำเลยอยู่กินฉันสามีภริยากับหญิงอื่น และร่วมประเวณีผู้อื่นเป็นอาจฉัน จำเลยประพฤติชั่ว ข่มเหงโจทก์ ทำร้ายร่างกายโจทก์ จงใจละทิ้งโจทก์ไปเกินหนึ่งปี กับไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูโจทก์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1516 (1), (2) (ก) (ข), (3), (4) และ (6) วันที่ 23 มีนาคม 2555 ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง และยกฟ้องแย้ง ปรากฏตามคำฟ้อง คำให้การและฟ้องแย้ง กับคำพิพากษาในสำนวนคดีหมายเลขดำที่ 159/2554 คดีหมายเลขแดงที่ 95/2555 ของศาลชั้นต้น จำเลยซึ่งเป็นโจทก์ในคดีดังกล่าวอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์ภาค 2 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว พิจารณาคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ตั้งแต่ชั้นรับคำให้การจำเลยว่าจะมีคำสั่งรับฟ้องแย้งของจำเลยหรือไม่ประการใด แล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาและมีคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดี วันที่ 26 พฤษภาคม 2556 จำเลยซึ่งเป็นโจทก์ในคดีดังกล่าวยื่นคำร้องขอถอนฟ้อง ศาลชั้นต้นอนุญาต และมีการสืบพยานจำเลยไป วันที่ 24 ตุลาคม 2556 ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องแย้ง คดีถึงที่สุดปรากฏตามคำร้องขอถอนฟ้อง คำเบิกความพยานจำเลย คำพิพากษา และหนังสือรับรองคดีถึงที่สุด ในสำนวนคดีหมายเลขแดงที่ 95/2555 ของศาลชั้นต้น คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า การสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยเป็นโมฆะ ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 2 หรือไม่ เห็นว่า เหตุที่โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้เป็นเพราะก่อนคดีนี้ จำเลยได้ฟ้องหย่าโจทก์เป็นคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 95/2555 ของศาลชั้นต้น แต่คดีดังกล่าวมีการถอนฟ้องไป โจทก์ซึ่งเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป จนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษายกฟ้องแย้งของจำเลย คดีถึงที่สุด โจทก์ซึ่งเป็นจำเลยในคดีดังกล่าว จึงมาฟ้องหย่าจำเลยซึ่งเป็นโจทก์ในคดีนั้น และขอแบ่งสินสมรสห้องชุดพิพาทเป็นคดีนี้ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแสดงว่าคู่ความได้ยอมรับอำนาจศาลไทยแล้ว ศาลชั้นต้นจึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ ในส่วนการสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยจะเป็นโมฆะ ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 2 หรือไม่นั้น เมื่อโจทก์และจำเลยมิใช่ผู้มีสัญชาติไทย ไม่มีภูมิลำเนาในประเทศไทย ทั้งการสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยก็เป็นการสมรสตามกฎหมายต่างประเทศ กรณีจึงต้องพิจารณาตามบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ.2481 ในปัญหาว่าการสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยเป็น การสมรสซ้อนหรือไม่ นั้น ในข้อนี้โจทก์นำสืบว่า ก่อนโจทก์และจำเลยจดทะเบียนสมรสกัน จำเลย ได้หย่าขาดจากคู่สมรสเดิมแล้วตั้งแต่วันที่ 5 พฤศจิกายน 2535 ส่วนจำเลยนำสืบว่า ตาม กฎหมายรัฐธรรมนูญ ประเทศไอร์แลนด์ ค.ศ.1937 ในมาตรา 41 ข้อ 3.2 บัญญัติว่า "จะไม่มี การออกกฎหมายใดเพื่อยินยอมให้เกิดการสิ้นสุดของการสมรสได้" แต่เพิ่งมีการแก้ไข กฎหมายรัฐธรรมนูญ ในบทบัญญัติเกี่ยวกับครอบครัว เรื่องการสิ้นสุดของการสมรสโดยการหย่าได้ โดยบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2539 เมื่อปรากฏว่าจำเลยมีสัญชาติ ไอร์แลนด์ จดทะเบียนสมรสกับนาง ช. ตามกฎหมายประเทศไอร์แลนด์ ดังนั้น กฎหมายที่จะนำมา ใช้กับจำเลยในประเด็นการสิ้นสุดการสมรสโดยการหย่านี้จึงต้องเป็นไปตามกฎหมายแห่งสัญชาติ ของจำเลย ทั้งนี้ ตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ.2481 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "ศาลไทยจะไม่พิพากษาให้หย่ากัน เว้นแต่กฎหมายสัญชาติแห่งสามีและ ภรรยาทั้งสองฝ่ายยอมให้หย่าได้" เมื่อโจทก์มิได้นำสืบหักล้างเป็นอย่างอื่น ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ ตามข้อนำสืบของจำเลยว่า ขณะที่จำเลยและโจทก์สมรสกัน จำเลยมีคู่สมรสอยู่แล้ว คือ นาง ช. เพราะจำเลยไม่อาจหย่าขาดจากคู่สมรสเดิมได้ คำพิพากษาศาลชั้นต้นแห่งประเทศสาธารณรัฐ โดมินิกันที่มีใช้ศาลแห่งประเทศที่จำเลยมีสัญชาติ ที่พิพากษาให้จำเลยหย่าขาดจาก นาง ช. จึงไม่ ทำให้จำเลยขาดจากการสมรสกับคู่สมรสเดิม ในส่วนการสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยที่มีการ จดทะเบียนสมรสกันถึงสองครั้ง เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2536 ที่ประเทศสาธารณรัฐโดมินิกัน และวันที่ 24 ธันวาคม 2536 รัฐเนวาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น จะมีผลสมบูรณ์หรือไม่นั้น จึง ต้องพิจารณาตามเงื่อนไขแห่งการสมรส ซึ่งตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกัน แห่งกฎหมาย พ.ศ.2481 บัญญัติว่า "เงื่อนไขแห่งการสมรสให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของ คู่กรณีแต่ละฝ่าย" ก่อนโจทก์ทำการสมรสกับจำเลย โจทก์มีสัญชาติลิทัวเนีย ส่วนจำเลยมีสัญชาติ ไอร์แลนด์ ดังนั้น เงื่อนไขแห่งการสมรสของโจทก์และจำเลยจึงต้องเป็นไปตามกฎหมายแห่ง สัญชาติของโจทก์และจำเลย คือกฎหมายประเทศลิทัวเนีย และประเทศไอร์แลนด์ แต่ทั้งโจทก์และ จำเลยต่างมิได้นำสืบข้อเท็จจริงในส่วนนี้ว่า กฎหมายของทั้งสองประเทศดังกล่าว มีบทบัญญัติ เกี่ยวกับเงื่อนไขแห่งการสมรสไว้อย่างไรบ้าง เมื่อเป็นเช่นนี้กรณีจึงต้องเป็นไปตามมาตรา 8 แห่ง พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ.2481 ซึ่งบัญญัติว่า "ในกรณีที่ต้องใช้ กฎหมายต่างประเทศบังคับ ถ้ามิได้พิสูจน์กฎหมายนั้นให้เป็นที่น่าพอใจแก่ศาล ให้ใช้กฎหมายภายใน แห่งประเทศไทย" ซึ่งในเรื่องเงื่อนไขแห่งการสมรสนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1452 บัญญัติว่า "ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้" และมาตรา 1497 บัญญัติว่า "การสมรสที่เป็นโมฆะ เพราะฝ่าฝืน มาตรา 1452 บุคคลผู้มีส่วนได้เสีย คนใดคนหนึ่งจะกล่าวอ้างขึ้น หรือจะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่า การสมรสเป็นโมฆะก็ได้" เมื่อ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในขณะที่โจทก์และจำเลยทำการสมรสกันนั้น จำเลยยังมีคู่สมรสอยู่ คือ นาง ช. การสมรสระหว่างโจทก์และจำเลย จึงเป็นโมฆะซึ่งผลแห่งการสมรสที่เป็นโมฆะ ไม่ก่อให้เกิด ความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างโจทก์และจำเลยดังที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1498 ข้อที่โจทก์อ้างว่า โจทก์ทำการสมรสโดยสุจริต นั้น ก็ปรากฏจากทางนำสืบของจำเลยซึ่งโจทก์ไม่นำสืบโต้แย้งคัดค้านว่า เหตุที่จำเลยรู้จักและ คบหาโจทก์ อันนำไปสู่การจดทะเบียนสมรสถึงสองครั้งนั้นเป็นเพราะจำเลยอ่านพบข้อความ ประกาศหาคู่ของโจทก์ในหนังสือพิมพ์ และโจทก์กับจำเลยเพิ่งรู้จักกันเมื่อเดือนกันยายน 2536

หลังจากนั้น ประมาณ 2 เดือน จึงได้จดทะเบียนสมรสกันเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2536 ที่
สาธารณรัฐโดมินิกัน ซึ่งโจทก์ก็เบิกความรับว่า ไม่เคยเดินทางไปประเทศดังกล่าว และจำเลยเป็น
ผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสที่ประเทศสาธารณรัฐโดมินิกัน โจทก์ไม่ทราบ
รายละเอียด ทั้งการที่โจทก์และจำเลยจดทะเบียนสมรสกันเป็นครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2536
ที่รัฐเนวาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา หลังจากจดทะเบียนสมรสครั้งแรกเพียงหนึ่งเดือนเศษ เช่นนี้ บ่ง
ชี้ให้เห็นถึงความผิดปกติของการจดทะเบียนสมรสครั้งแรกของโจทก์และจำเลยที่สาธารณรัฐ
โดมินิกัน นอกจากนี้การที่โจทก์และจำเลยเลือกที่จะจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายของประเทศ
ดังกล่าว ทั้งที่โจทก์และจำเลยมิได้ถือสัญชาติโดมินิกัน รวมทั้งมิได้มีภูมิลำเนา หรือทรัพย์สินใด ๆ
อยู่ในประเทศนี้ ชี้ให้เห็นถึงข้อพิรุธในการสมรสระหว่างโจทก์และจำเลยตามกฎหมายประเทศ
สาธารณรัฐโดมินิกัน ทำให้น่าเชื่อถือตามข้อนำสืบของจำเลยที่ว่า โจทก์รู้เห็นเกี่ยวกับการสมรสใน
ครั้งนี้ว่าเป็นการจ้างวานบุคคลให้จัดทำเอกสาร โดยมีได้มีการจดทะเบียนสมรสกันจริง ในส่วน
การหย่าระหว่างจำเลยและนาง ช. คู่สมรสเดิมซึ่งโจทก์นำสืบโดยอ้างสำเนาคำพิพากษาศาลชั้นต้น
เขตศาลซานโต โดมิงโก สาธารณรัฐโดมินิกัน โดยโจทก์อ้างในทำนองว่า โจทก์เชื่อโดยสุจริตว่า
จำเลยได้หย่าขาดจากคู่สมรสเดิมแล้ว แต่ปรากฏตามสำเนาคำพิพากษาพร้อมคำแปล ซึ่งโจทก์อ้างว่า
เป็นจดหมายที่จำเลยเขียนถึงโจทก์ก่อนที่โจทก์และจำเลยสมรสกัน ซึ่งเมื่อพิเคราะห์เนื้อความใน
เอกสารนี้ที่มีใจความว่า "มันไม่มีการหย่าในประเทศไอร์แลนด์ แต่ผมได้หย่าที่อเมริกาใต้เรียบร้อยแล้ว"
จากข้อความในจดหมายดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าโจทก์ทราบมาแต่ต้นแล้วว่า จำเลยไม่อาจ
หย่าขาดจากคู่สมรสเดิมที่ประเทศไอร์แลนด์ได้ แต่กลับมีเอกสารเป็นคำพิพากษาศาลชั้นต้น
ในประเทศสาธารณรัฐโดมินิกัน ให้จำเลยหย่าขาดจากคู่สมรสเดิม และโจทก์ จำเลยยังสามารถทำ
การสมรสกันตามกฎหมายประเทศดังกล่าวได้ โดยที่ไม่เคยเดินทางไปประเทศสาธารณรัฐโดมินิกัน
เลย ทั้งประเทศสาธารณรัฐโดมินิกันก็มีได้มีจุดเกาะเกี่ยวใด ๆ ทั้งสิ้นกับโจทก์และจำเลย เช่นนี้จึง
เป็นข้อพิรุธจากข้อเท็จจริงดังกล่าวมาข้างต้นทำให้ข้อนำสืบของจำเลยที่ว่า โจทก์รู้เห็นเกี่ยวกับการ
ว่าจ้างบุคคลในสาธารณรัฐโดมินิกันให้จัดทำเอกสารการหย่าระหว่างจำเลยกับคู่สมรสเดิม มี
น้ำหนักควรแก่การรับฟัง เมื่อเป็นเช่นนี้โจทก์จึงมิใช่คู่สมรสฝ่ายที่ได้สมรสโดยสุจริต จึงไม่อาจเรียก
ค่าทดแทน หรือค่าเลี้ยงชีพจากจำเลยได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1499
สำหรับห้องชุดพิพาท ที่โจทก์อ้างว่าเป็นสินสมรสที่จำเลยต้องแบ่งให้แก่โจทก์นั้น เมื่อการสมรส
ทั้งสองครั้งระหว่างโจทก์และจำเลยเป็นโมฆะ ดังที่วินิจฉัยมาข้างต้น แม้ห้องชุดดังกล่าวโจทก์และ
จำเลยได้มาระหว่างอยู่กินด้วยกันก็ตามก็มิใช่สินสมรส เมื่อปรากฏว่าทรัพย์ดังกล่าว มีชื่อโจทก์และ
จำเลยเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยที่ทางนำสืบของจำเลยยังรับฟังไม่ได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่จำเลยแต่
เพียงผู้เดียวเป็นผู้ซื้อมา จึงต้องแบ่งให้โจทก์และจำเลยคนละครึ่ง ตามมาตรา 1498 วรรคสอง ใน
ส่วนวิธีการแบ่งทรัพย์ให้เป็นไปตามหลักในเรื่องกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 1364 ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษามานั้น ศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว
เห็นพ้องด้วยในผล ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

สุรางคนา กมลละคร · อติศักดิ์ ปัตรวลี · กิรติ กาญจนรินทร์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← [deka.supremecourt.or.th ·
https://thaideka.online/deka/218/2562](https://thaideka.online/deka/218/2562)